

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

D[omi]nica xi. post penthecostes. Sermo Ixi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermon

et octoginta milia virorum. exaltauit se nabugodonosor. et in
mox bestie conuersus est. exaltauit se Holofernes et mulier ca-
put eius abscondit. exaltauit se superbus Anthonius. et a vermis
consumptus est. hoc est illud vicu ppter qd maxime extirpan-
du xps carnē assumpsit. atra qd vt dicit Aug. tota maxime mi-
litat doctrina xpiana. vñ solā humilitate christus permittit docere q
ad se venerint. dicente Xu. o doctrinaz salutarez. o mḡim dñm
q mortalium. qui nō dixit. discite a me fabricare mundū. aut moe-
tuos suscitare. sed quia mitis sum et humilis corde. Deinde po-
nit causam iustificatiōis publicani. et qui se humiliat exaltabitur. est
ei humilitas virtus alata. que eleuat se habentes. Iste est scala
a terra pertingens ad celum. Item est via regia absq; omni pieclo
vnde cum beato Anthonio fuisset mundus ostensus vndiq; ple-
nus laqueis clamauit ipse. heu quis ista euadet Rñsuz est ei so-
la humilitas. Rogem⁹ it.

Dñica xi. post penthecostes Sermon xi.

Xiens ih̄s de finib⁹ tñ venit p sydonez ad ma-
re galilee it. Mar. 7. qz deus nulla obligatioe
h plena liberalitate pstat beneficia. ideo rogarī
debet de conferendis & de collatis beneficiis lan-
dari. quod factum ē in sanatione infirmi. de q
agitur in presenti euangelio. quod diuidit in tres ptes. in qua
rum pma ponitur deuota fidelium deprecatio. in sedā tangit bem
agna xp̄i exauditio. ibi et apprehendens eū it. in tercia subdit fer-
uens miraculi predicatio. ibi et p̄cepit illis it. ¶ Circa
primū tria facit. pmo enim ponit aduent⁹ christi ad locū miracu-
li: extens ih̄s de finibus tñ: tirus vt dicit glo. sup Psal. 23. no-
bilissima ciuitas fuit chanan eoz ubi dominus sanauit filiā cha-
nanee a demonio. et est ipsa ciuitas metropolis. priuincie senicū
vnde fuit dido que edificant carthaginem. que genti eartha-
ginen sūm nomen dedit sue originis: vt punici quasi seniū no-
minantur. ipsa ciuitas tirus vt dicit glo. fundata erat in insula
magnum maris. tante glorie & potencie. vt oēs mundi nationes
illuc confluenter. queq; mundi preciosa illuc deferentes: put le-
git Eze. 27. vnde maximū erat totius mundi negotiatiois for-
sed tñ ppter innumerabilia p̄ca diuinum. et maxime ppter eorū
superbiā dei iudicio Nabugodonosor tribus annis eaz obsecit
et decem mensibus edificas agerem in gyro et munitiones pro-
ut p̄dictatur in p̄pheta Eze. 26. quā captā fundit⁹ euerit & q p̄
mo erat statio nauim. facta est ex solitudine siccatio sage naz.
voluit autem dictus nabugodonosor eā facere atinentem terre h

non potuit post 70. vero annos redificata fuit civitas. sicut p
dixit Vsa. 23 quā Alexander magnus de egypto rediens cū vi
ctoria subiungauit. et ministerio ethiopū multasq; gentium la
pidibus et arborib; fecit terrā continentē. Igitur pater vñ rem
ebat dominus B Deinde ponit qua transiuit: venit sydo
nem: Sydon civitas opulentissima est. quā seniores mare rubrum
transeuntes edificauerunt. et propter habundantiam piscium qui
ibi capiuntur. eam vocauerunt sydon. nam piscē semia sydon
appellant. vel sic dicta est civitas illa a sydonis natis ex sydo
ne primogenito chanaan qui eam edificauerat. Deinde ponit q
peruenierit: ad mare galilee: relicta tiro et sydone regione gen
tium ad iudeos venit ne preberet iudeis occasionem existimā
di eum legis transgressorez. q se gentibus admiseret. quia ve
ro supra mare galilee multe regiones erant. ostendit ad quā il
larum venerit: inter medios fines decapoleos: decapolis grec
cum nomen est. et dicitur a dea quod est decem. et polis quod
est civitas. dicitur igitur xp̄s venisse ad mare galilee fm Be.
m ea parte cui ē regione contraposita est regio decem civitatum
circa tellam et gazaram contra galileam C Nota qz iste
christi progressus significat aduentum ipsius ad gentes. tyrus
enim angustia interpretatur. et significat synagogam que agu
sta erat in parvo enim populo. et angustato ceremoniis cognosc
ebatur deus Vsa: 49. angustus est mihi locus. fac spaciū mi
hi ut habitem. et ide o a finibus iudeorum exiens fides christia
na. venit supra mare presentis seculi in latitudinem gentium. q
10: civitatum numero intelligitur. z. Reg. 19. Respondit vir
rahel ad viros iud a decem partibus ego maior sum apud regē
magisq; ad me pertinet dauid q; ad te. Venit autem christus in
latitudinem gentium per sydonem. que venatio interpretatur
quia piscationis venatione facta per apostolos ad nos venit notia
a nomine dei D Vel tyrus mentem superbae significat
vnde ipsi regi tyri dicitur in figura primi angeli qui est rex sup
omnes superbos. eleuatum est cor tuum et dissipasti deus ego suz
et in cathedra dei sedi in corde maris Eze. 28: cathedra dei mēs
humana est. in qua superbiente sedet superbie pēnitēps.: sumit
autem superbiam originem ex complacencia sui ipsius. vnde Xu
fandamentum babilonie civitatis est amor. et sui complacencia:
ex hoc vero tyrus humana sez mens superbit. qn̄ sibi ipsi compla
ret in aliis. in virtutibus & in potentia. Eze. 27. o tyne tu di
rasti perfecti decoris ego sum. quantum ad virtutem & in corde
maris sita. quantum ad potentiam. Sed aduentum. qz non

23

Sermo

omnis suipius complacencia causat superbiam. licet quilibet sit occasio superbendi. sicut enim possunt placere alie creature absq; peccato. vnde p; delectasti me domine in fractura tua zc. ita absq; superbia potest aliquis sibi ipsi complacere. quatuor autem requirantur in complacencia sui ne sit damnabilis. primo q; sit de veris bonis. vt in vigore anime. de subtilitate ingenii. de gratia donis et virtutibus. non quemadmodum dicitur de aliis bus prouer. z. gaudent cum maleficerint et exultant in rebus pessimis. Secundo oportet q; complacencia non exceedat ipsorum honorum mensuram. sicut enim frequenter plus placet mulier q; sit placibilis. ita quidam sibi ipsi etiam de veris bonis plus placent q; sint placibiles. non enim minus excedat mentem: qd est interius eo quod est exterius. Tertio requiritur q; non persistat aliquis in suipius complacencia. sed ad dominum referat: qui hoc dedit. vnde sibi complacat. Augustinus. 4. confes. 12. Si placent corpora deum lauda et illis. et in artificem eorum reverque amorem. ne in his que tibi placent ipse displices si placent anime in deo amentur. Quarto requiritur ut sic considere placibilia sibi. q; etiam attendat proprios defectus. ne ex illis superbiat. et hos non emendet. fatus ei est qui alienum opus sic considerat. q; suum proprium negligit. vere autem bona placibilia opera dei sunt. defectus vero est ex nobis. vnde Osee. 13. iniquitas tua ex te. salus autem tua non nisi ex me. quia propter non minus sunt consideranda ea in quibus anima sibi displicet. vt ea torrigat q; ea in quibus sibi complacet. Qui vero aliter sibi complacet q; dictum est. ille statim iopit edificare tyrsupbie auitatem cuius fundamentum est inordimata suipius complacencia. de qua consurgit paries superbie distinctus triplici ordine. scilicet tumore sui. contemptu proximi. et irreuerentia dei. Ex tumore mentis quatuor procedunt edificia. scz vana gloria. cuius mansiones sunt ypocrisia. ostentatio. supersticio. et arrogancia. Alterum edificium est accidia. que negligit bene operari cuius mansiones sunt codium virtutis. stupiditas mentis in pessima. Tercium edificium est dissolutio in prosperis. cuius mansiones sunt luxuria. gula. vanitas. et auaricia. que tribuit unde predicta vita fabricentur. Quartum edificium est impaciencia a in aduersis. vnde oriuntur iste mansiones. indignatio aduersus dominum. abnegatio eius. blasphemia. desperatio. Item ex contemptu proximi tria eriguntur edificia. siquidem proximus non sit magni valoris. de eo est imisericordia. cuius mansiones sunt querens vita opposita opibus pietatis. si vero sit extimatio.

q̄ proximus sit alicuius virtutē. tunc est sedunduz edificium. sc̄ iacet inuidia que gaudet de malo. et dolet de bono. cuius mansiones sunt detracō. calumpnia. irrisio. si vero iam proximus tā te sit virtutis. vt videatur offendisse. tunc est tertium edificiuꝝ scilicet ira. cuius mansiones sunt discordia. scandalum. scisma. odiuꝝ: homicidii. Item ex irreuerencia dei procedunt duo edificia. scilicet ingratiūdo de perceptis. et presumptio de perapiedis sacrilegium. diuinatio: omnis ars magica. heresis. et symonia quorum enumerare mansiones longum est. Nec est ciuitas maleficiōnis superbie quam qui edificant. edificant ad gehennaz ipsa nanq; est habitatio demoniorum. vt dicitur Apol. 18. veniens itaq; dei filias ad mare presentis seculi in medium extermi- mi terrām profiliit. vt dicitur sap. 18. et exiit a tyro ciuitate superbie. et ab omnibus simibus eius. quia semetipsum exmani- nit. formam serui acipiens. nec ullum vitium edifici superbie in eo repetitum est. sed venit ad nos per sydonem paupertatis: et humilitatis. eodem autem modo adhuc ipse christus exit ab omni mente superba: quia inflata mens eum continere non po- test. vnde tyrus angustia dicitur. quia superba mens quanto à plius inflatur: vt sit cathēdra dyaboli. tanto amplius angusta- tur. ne deum suscipere possit.

F Secundo ponitur iſirmi tuūdam presentatio et adducunt ei surdum et mutum. su- di sunt omnes peccatores et muti Mich. 7. ponent manum su- per os. aures eorum surde erunt. surdi quidam sunt ad clamo- rem christi. qui clamauit dicitis fadis morte vita descensi ascen- ſū. vt redeamus ad eum. sicut dicit Augustinus. 4. confes. quaz vocem Lazarus de mouimento audiuit. terra quia tremuit. al- lum quia obtenebratum est. petre quando scisse sunt. et monu- menta quando aperta sunt. Item non audiuit predicatoris qui sunt dei predones. sicut ei velut aspis surda que non exaudit vocē incantantium. incantatores sunt. vt exeat aia de taurina dy- aboli. vt venenuz abiiciat ut contreditari se permittat. exit per co- tritionem. abiicit venenum per confessionem. contreditatur per satisfactionem. Item surdi sunt peccatores ad vocem scripture: q̄ est liber statutorum dei. que tamen sic clamat insonanter. vt ali quando audiatur. Ila. 29. audient in illa die surdi verba libri. Item surdi sunt peccatores ad clamorem creature. que tota clama- mat se defecibilem. et deum esse amandum. Ber. mundus clama- mat ego deficit. caro clamat ego infuso. dyabolus clamat ego deipio. christus clamat ego reficio. quem ergo sequens miser homo. Item surdi sunt ad illam vocem potentissimam. Surgite

Sermo

mortui venite ad iudicium. Item nec illam aduentunt voces dationis. Ita maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolus. Item nec clamores glorificationis audiuntur. venite bene dicti patris mei. Et huius sunt etiam peccatores ad confessiones peccatorum. ad dei laudem. ad prolationem verborum edificationis aliorum. Tercio ponitur deprecationis: et deprecabantur eum ut imponeret illi manum. efficax enim est christi manus ad salvandum. Ibla. 59. non est abbreviata manus domini ut saluare nequeat. hec est illa manus que plantauit aurem: et formauit os hominis a lingua. exo. quis fecit os hominis. aut quis fabricatus est surdum et mutum. nonne ego et cetera.

Secunda pars.

G

Secundo cum dicitur. Et apprehendens eum. ita. ponitur benigna precantium exauditio. ubi duo facit. permittunt enim septem que operatus est in hoc miraculo. Primum est infirmi apprehensio: et apprehendens eum: ut enim humanum genus liberaret a morte. naturam nostram assumpsit. Hebreos. 2. nusquam angelos apprehendit: sed semen Abraham apprehendit. ut per mortem eum destrueret. quod habebat mortis imperium. et eos liberaret qui erant obnoxii huius tutus. sic etiam ut hunc liberaret apprehendit manus Diere. 21. apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra egipcia. Secundo ponitur ipsius sequestratio: de turbula scelsum: et hoc propter tria. Primo secundum Crisostomum: ut doceat nos fugere inanem gloriam. ne opera nostra faciamus coram hominibus. Secundo ut dicit glosa quatenus doceat: quod principium sanande mentis est a turbis cogitationum segregare dolentem. Tercio ne tumultu turbe impeditur surdus ab intentione diuina. Tercio ponitur digitorum immixtio: misit digitos in auriculas eius: primo quidem. quia digitus pertinent ad operum distinctionem ut igitur audiendo disceret quid qualiter esset agendum. digitus in aure eius ponuntur. Secunda ut diuina lex in tabulis cordis eius scriberetur scripta digito dei. Tercio quia digitus dei signat dona spiritus sancti. per que est spiritus mens auditus. Quarto ponitur ipsius lingue medicatio: et expuens tetigit linguam eius: ecce nouum medicinale vnguentum. Theophilus omnia membra corporis christi diuina existunt et sancta. etiam sputum quod est superfluitas. Quinto ponitur aspectus in celum et suspiciens ihesus: et hoc ideo. ut dicit Beda. quatenus ostendet inde mutis loquela. inde surdis auditum. inde cunctis in-

firmantibus medelam esse quærendam. psal. auxilium meum a domino qui fecit celum et terram Iaco. primo omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est. Sexto ponitur signum doloris: ingemuit: non eo q̄ ipsi sit opus aliquid a parte cum gemitu petere. sed ut daret exemplum gemendi in oratione pro nostris et aliorum excessibus. Ingemuit etiam ut dicit Crisostomus. compassus miserie tantarum infirmatum. i quas genus humanū propter peccatum incederat. Septimo post Christi imperium. et ait verbo potentissimo per quod facta sunt omnia Effeta: hebraicum verbum est. et ideo subiungit eius interpretationem: quod est ad aperire: mandauit auribus eius etiam surdis. ut aperirentur a surditate et surditatem nostram aliquando fortè clamore frangit. fregit surditatem Pauli diuersus Saule saule quid me persequeris. fregit etiam surditatem beati Augustini prout ipse dicit. 10. confessio. clamasti et vocasti. et rupisti surditatem meam. coruscasti et splenduisti tē.

I Secundo ponitur sanitatis effectus. et primo de auditu: et statim: ad verbū Christi: aperte sunt aures eius: in missione digitorum in auriculas. et verbo Christi dicentis. effeta. aperuit aures surdi. Ysa. 15 aures surdorum patebunt. Deinde ponit miraculū de liberacōne muti et solutum est: virtute saliuē Christi: vinculum lingue eius et loquebatur recte: dei enim perfecta sunt opera. vbi excepto miraculo aperiōnis aurium triplex attende miraculū. unum quia solum est vinculum lingue eius. accipiens loquendi facultatē. Alterum quia locutus est. cum tamen nemo euz hominū docuerit. Tertio quia loquebatur recte: nō balbutiens aut detruncans verba. Et attende quia multum expedit ut soluatūr vinculum lingue peccatoris. quaz dyabolus tripliciter ligat: visco verteret. ne confiteatur. visco pigricie ad orationem. vi to immundicie qualiter quorundam hominum lingua ligata ē ut continue turpitudinis et in honestatis verba pronunciet moes autem et vita in manu lingue sunt. ut dicitur Pro. 18. et iterum Math. 12. ex verbis tuis iustificaberis. et ex verbis tuis condemnaberis. quapropter expedit ut saluia Christi tangat linguā eorum. et corruptatur vinculum prauitatis tē.

Tercia pars.

R Ecio cum dicitur. et precepit illis. subditur miraculi feruens predicatione. vbi tria ponuntur. Primus est preceptum de faciendo miraculo: q̄ precepit eis ne cui dicarent: et hoc q̄ tuor ex causis. p̄ma h̄m die. ut doceret nō esse

Sermon

glorandum in virtutibus. sed in cruce et humiliatione. Secunda ut dicit Criso. ne ante tempus accenderentur in dei ad mortem christi inferendam propter inuidiam miraculi. Tertia secundum Theophilum ut doceret quod beneficia largientes laudes querere non debemus. sed accipientes conuenit beneficentes laudare. Quarta hinc Augustinum ut seruenter predicemus christi gloriam cuius predicationis ab ipso mandatum habemus dum conspiciimus eos. quibus datum erat preceptum silentii. tanto amplius predicasse quanto ne predicarent amplius mandabatur. quis ergo iussus predicare tacebit. quando iussi tacere sic ardenter predicauerunt. Secundo ponitur miraculi predicatione. quando autem eis precipiebat ut tarent. tantum magis predicabant crescerebat ardor predicandi prohibente christo. quem continere non poterant. Hiero. profectio misericordia christi preconia etiam adiuratus tacere nequeo; et eo mandato christi dicentis ut tarent: amplius admirabantur dicentes: mirabantur turbe de christi miraculo: sed amplius admirabantur quia tanti miraculi gloriam non quod rebat quemadmodum pharisei gloriam hominum querunt. et ideo hanc gloriam quam fugiebat christus impingebarant etiam in eum. Tercio ponitur laus: bene omnia fecit. bona quidem non sufficit facere nisi bene sint. Bene autem sunt quando dei admotorium postulatur. et quando humana gloria fugitur. et ideo christus bene fecit: et surdos fecit audire: et mutos loqui: ubi datur intelligi quod non tantum unum surdum a mutum sanaverit. sed multos unde videtur hoc esse idem cum eo quod legitur Mat. 15. ubi dicitur quod dominus veniens de sinibus tyri et sydonis ad mare galilee adductos ad se mutos. claudos. cecos debiles. et alios multos. curauit eos ita ut turbe admirante glorificarent dominum deum israel.

In festo beati Augustini Introductio sermonis lxxii.

Deus estis sal terre. Quid si sal evanuerit in qua salietur et cetera Matthi quinto si verum est quod opus suum commendat opificem. niste quilibet predictor divinaverbi gloriosissimum et inclitum doctorem beatum Augustinum debet quam potest digni laudibus commendare. meritis extollere. et glorificare precomitis. per cuius claram sacre scripture interpretationem predicationis facultate habemus quam veritatis intelligentiam de profundo sic in apertis prodixit ut predictatoribus sine difficultate